

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 2. Inter bonos malum esse, pessimum. Ex Veteri. Ex Novo. Ex Patribus, & alijs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

TITULUS XXVI. SOCIETAS.

§. I.

Bona.

Symbola.

Phison, ipse est, qui circuit omnem terram Hevilath, ubi nascitur aurum.

Gen. 2. 11. Phison dicitur ex tellure proxima. Nilus fordescit ex nigra. Naxera in Jos. 13. §. 24.

Separate urbes fugitivorum. Jos. 20. 2. Has urbes, ad quas homicidæ, tanquam ad asylum, confugiebant, ait Philo lib. de Cain, & Abel, ad Sacerdotes, & Levitas, spectasse: ut homicidæ illi confortio, & familiaritate, Sacerdotum, & Levitarum, ad poenitentiam converterentur, & plangere peccatum discerent. Pinna Ethol. 83.

Nè forte eradicetis simul & triticum. Matth. 13. 29. Quod triticum? ipsa Zizania in triticum convertenda. Non quia modò sunt sed quia de tritici societate proprium exuent, & tritici ingenium induent. S. August. in Catena S. Thomæ: primò Zizania sunt & postea triticum fiunt. Itaque si avulsi fuerint (scilicet mali à bonorum collegio) simul eradicetur & triticum, quod futuri essent. Naxera in Jos. 7. §. 31.

Carbo extinctus habet emolumentum à vivis. Sicut patet 4. Reg. 13. 21. de mortuo resuscitato per societatem ossium Elisæi. Candelà accensà, cum multis aliis copulata, in vento conservatur, & virga à fractione. Broymard. societas bonorum.

Solis radii derivati in vitrum ustorium. Lem: *Unius splendor incendium alterius.* Piconelli.

Carbo. Lem: *Aliis junctus.* Scilicet accenditur, Idem.

Testimonia.

Ex Veteri, Novo, & Patribus.

Num & Saul inter Prophetas? 1. Reg. 10. 11. Dilce, quàm utilis sit societas bonorum: hæc enim aliis suam bonitatem affricat. En tibi Saul in societate Prophetarum sit Propheta; & prophetat. Deus enim suum spiritum afflans prophetis, etiam Saulo afflavit. Cornelius hic.

Prophetare ceperunt etiam ipsi. 1. Reg. 19. 20. Dilce, quantum valeat bonorum societas; æquè ac sanctorum virtus, & merita: nam hi nebulones, vel ministri, impii Saulis inter prophetas facti sunt Propheta. Idem hic.

Qui redemisti David servum tuum de gladio maligno. Pl. 143. 10. Malignus est gladius diaboli, quia dividit à bonis: benignus est autem gladius Domini, quoniam separat à malis. Cassiodorus hic.

Fons hortorum, puteus aquarum viventium, quæ fluunt impetu de Libano.

Cant. 4. 15. vocatur sponsa. Libanus interpretatur candidatio. *Tota pulchra es amica, & macula non est in te.* Cant. 4. 7. Ideò non nisi fons hortorum dicitur, fons deliciarum, Gilbertus f. 37. in Cant. Plurimum ad decorem, aut ignobilitatem conducit; quibus conferis. Extra rosas, lilia, & violas, fontem suum sponsus non finit evagari. Naxera in Jos. 13. §. 24.

Beati sunt, qui te viderunt, & in amicitia tua decorati sunt. Eccl. 48. 11. Moraliter hic discere, quàm salutare, & beatum sit, versari cum viris eximiis; sapientiâ, & Zelò, plenis. Hi enim suum Zelum, & Spiritum, sibi familiaribus affricant, & quasi inhalant. Ità Elisæus, & filii Prophetarum, versantes cum Elia, ejus Zelum, & heroicos animos, imbiberunt; & factis expresserunt. Sic, qui cum S. Paulo, & Apostolis, tractabant, eorum igneos animos induebant. Sic Isaias c. 6. agens cum angelis, & Seraphinis, ab eis angelicus, & Seraphicus, effectus est. Cornelius hic.

Vos estis lux Mundi. Matth. 5. 14. Lux non ad seipsam, sed ad alios, est creata. Sim. Cass. l. 8. c. 16. Luci adherentes lux esse meruerunt. S. Paschas. l. 3. in Matth. Tantum de bona societate percipitur. Sylveira hic.

Necesse est, ut talis efficiatur homo, quales sunt, cum quibus conversatur. S. Laur. Just. de discipl. mon. conv. c. 4.

§. II.

Inter bonos malum esse, pessimum.

Ex Veteri.

Et ecce unus de filiis Israel intravit coram fratribus suis ad scortum. Num. 25. 6. Procopius: hic scortator impudicitie sue atrocitate ad justam iram provocavit Phinees: quòd videlicet in conspectu Moysis, & principum, libidinem exercuit; nihil etiam reveritus eorum lacrymas, quas ante tentorium effuderunt.

Quoniam pravaricatus est pactum Domini, & fecit nefas in Israel. Jos. 7. 15. Abul. q. 45. majori poenâ mulctatus est, quàm si fecisset in alio populo: quia iste populus est Sanctior.

Posui te in monte sancto Dei; in medio lapidum ignitorum ambulasti. Ezech. 28. 14. In Luciferi confusionem hoc dictum est. Magna hæc reprehensio; ut inter tot angelos sanctos perverteretur. Diez. conc. 3. in festo S. Thomæ.

Ex Novo.

Quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem? Matth. 22. 12. S. Maximus hic: poterat minus displicuisse, si in consortium justorum minime se dedisset. Cur in tantis gaudiis tam rigida fertur sententia? quia convivæ reliqui

reliqui pretiosis charitatis, cæterarumque virtutum, vestibus ornati erant: his se immiscere peccatorem, & talem permanere; summa impudentia est. Pertimeat Christianus Quadragesimæ præsertim tempore; cum Fideles plerique corpora castigant inediâ, flagris, ciliciis; indulgere sibi, dedere se voluptatibus, &c. In societate enim iustorum talem non esse, maxime irritat furorem Dei, Bæza t. 2. l. 1. c. 8. conc. 3. An ignorabas, quali amictu ingrediendum esset ad convivium? Sit ita sanè. Sed cum jam intraveras, vidisti splendida discumbentium vestimenta: nonne te oportuit vel ex his, quæ cernebas, discere? S. Cyrill. Jerof. in Præfat. Ligatæ pedes illius confidenter intrantis: ligatæ & manus ipsius, quæ splendidè illum nescierunt ornare vestitu. Vides, quid tum illi acciderit; cave ergo tibi: aspice venerandum hoc Ecclesiæ institutum; circumspice ordinem, & disciplinam, scripturarum lectionem, Regularium præsentiam, & doctrinæ seriem: reverearis locum, & erudiaris ex his, quæ apparent. Sanct. Cyrillus Jerof. Præfat.

Fuit in diebus Herodis - Zacharias. Luc. 1. 5. In diebus ejus fuit Zacharias: quia semper Dominus, malis regnantibus, aliquos bonos suscitât, ad eorum malitiam reprimendam. Sic Elias tempore Achab. Hugo Card. hic.

Erat in civitate peccatrix. Luc. 7. 37. Ex aggerat facinus mulieris, ut indulgentiam accumularet Salvatoris, nam malè egisse in civitate, præsertim Jerosolymis, ut quidam volunt; ubi ad manum habebat tot adjumenta respiscendi; ubi præsertim erant tot homines, tam pii, & eruditi, qui verbò, & exemplò, revocare poterant errabundam: id gravius erat; quam si in eremi inhospitâ solitudine corruisset. Did. Niss. Dom. 3. Pent. §. 5.

Vides hanc mulierem? Luc. 7. 44. Periculosum, inter bona exempla non corrigi. Tunc Dominus Simonem reprehendit; quando inter Magdalena amoris plena officia, ille adhuc ingratus, & murmurator, perseverat. Nam videns, à Magdalena lavari, ungi, & oculis honorari, non inde injuriæ suæ pœnitet, non ve-recundatur, se victum fuisse in obsequiis Christo præstantis. Bæza t. 2. l. 6. c. 5. §. 27.

Succide ergo illum: ut quid etiam terram occupat? Luc. 13. 7. Gilbertus ferm. 27. in Cant. ficulneam illam sterilem, quam Dominus jussit succidi, fertiles de vicino vineæ condemnabant.

Audiens autem Ananias hæc verba, cecidit, & expiravit. Act. 5. 5. Graviter punitur Ananias, ob bona exempla primæ Christianitatis, inter quæ vivebat. Sylveira hic.

Consideremus invicem, in provocationem charitatis, & bonorum operum. Hebr. 10. 24. q. d. homines vitiosi considerent vitiosa aliorum exempla, ut ea imitentur: vos verò ô Hebræi Christiani considerate mutua Christianorum exempla charitatis, aliorumque bonorum operum; quæ vos provocent ad imitationem. Cornelius hic.

Hæc dicit, qui habet septem spiritus Dei, & septem stellas. Apoc. 3. 1. Cor-

nelius per septem spiritus intelligit angelos Ecclesiæ Rectores per stellas Episcopos. q. d. O Episcopo Sardensis! versaris inter sanctos angelos, & Episcopos: pudeat ergo te unum, non sanctè vivere! pudeat te officium Episcopale; in quo alii fervent, & diligentes sunt, negligere. Sylveira hic.

Habes pauca nomina in Sardis. ib. 4. S. Bernardinus: pauci proponuntur Episcopo; ut exemplò eorum bene viveret. Et Richardus à S. Vict. cum mortuus fuerit per peccatum, dicitur ei, quòd habeat aliquos in Ecclesia sua innocentes: eorum exemplò tu munda conscientiam tuam; nec patiaris te à subditis tuis sanctitate vinci.

Ex Patribus, & aliis.

Erranti homini data est lex, erranti verò etiam sub lege adducitur testimonium eorum, qui extra legem sunt: ut, quia conditi, conditionis nostræ ordinem servare nolumus, præceptis admoneremur: & quia præceptis obedire contempnimus, exemplis confunderemur: nec, ut dictum est, eorum exemplis, quos lex astringeret; sed quos lex à peccato nulla cohiberet. Circumscripsit nos divina providentia, circumvenit exultationem nostram; undique conclusus est aditus tergiversationis humana. Homo gentilis, homo sine lege, ad medium adducitur: ut eorum, qui sub lege sunt, pravitas confundatur. Quòd bene per Prophetam, ac breviter, dicitur: *erubescet Sidon, ait mare.* Il. 23. 4. in Sidone quippe figuratur stabilitas in lege positorum; in mari autem vita Gentilium. *Erubescet ergo Sidon, ait mare:* quia ex vita Gentilium redarguitur vita sub lege positorum; atque ex actione Sæcularium, redarguitur vita Religiosorum. Sanct. Gregor. in Job Præf. c. 2.

Vir erat in terra Hus. Job. 1. 1. &c. Idcirco sanctus vir ubi habitaverit, dicitur: ut ejus meritum virtutis exprimat: Hus namque quis nesciat, quòd sit, terra Gentilium? Gentilitas autem eò obligata vitis extitit, quò cognitionem sui conditoris ignoravit. Dicitur itaque, ubi habitaverit; ut hoc ejus laudibus proficiat, quòd bonus inter malos fuit. Idem hic.

Quemadmodum justus lætificat cor innocentium, cum videtur; ita & improbi justorum cognitione torquentur: quia vel tacitis sanctorum moribus arguuntur. Torquet castitas nocentem, avaritiam liberalitas, impietatem fides. S. Ambros. f. 10. in Ps. 118.

Si ad boni incitamentum divina, quibus admonemur, præcepta deessent; pro lege nobis Sanctorum exempla sufficerent. S. Isidorus l. sent. 2. c. 11.

Infelix planè, qui quidam inter lilia positus sanctæ congregationis, ubi varis undique virtutes redolent; nihil tamen suave, nil liliorum simile novit odorare. Gilbertus l. 28. in

Cant.

§. III.

Societas mala.

In ea permane probus.

Symbola.

V Adam, & videbo visionem hanc magnam. Ex. 3. 3. Visiones vidit Isaias, Ezechiel, Daniel, Abraham, Jacob: at invenies, nulli earum concessum nomen magna; tamen valde recondita, & admirabiles, fuerint. Cur ergo sola visio Moysis dici meruit magna? videbat, quod rubus arderet, & non combureretur. Didac. Niss. Phoen. Græc. l. 1. c. 13.

Faciam mirabilem in die illa terram Gessen, in qua est populus meus; ut non sint ibi musca. Ex. 8. 22. Gessen est propinquitas, inquit Glossa interlin. Terra enim Gessen vicina erat, & finitima illi, in qua barbarus Rex degebat. Quod verò tota Ægyptus infecta fuit muscis, & tam contagiosa pestis nihil-redundavit in terram Gessen, proximè vicinam; hoc tale erat, ut merito diceret Dominus: **faciam mirabilem &c. Id. ib.**

Ingressi sunt filii Israel per medium siccæ maris. Ex. 14. 22. Et tu, si filius Israel es, potes ambulare per siccum in medio mari; si fueris in medio nationis prave: sicut lumen solis continens verbum vitæ ad gloriam, Orig. hom. 6. hic.

Sicut lilium inter spinas. Cant. 2. 2. Sic debet Ecclesia timere malorum cohabitationem, sicut lilium spinarum circumvallationem: quanto enim periculo lilium est inter spinas, tanto discrimine vivitur inter malos. Hugo Card. hic. Non mediocris titulus profectio virtutis, inter pravos vivere bonum; & inter malignantes innocentia retinere candorem, & morum lenitatem. Sanct. Bernardus l. 48. Spina falsus frater, spina vicinus est malus. Idem ib. O candens lilium! ô tener, & delicate flos: increduli, & subverfores sunt tecum; vide, quomodo cautè ambules inter spinas. Naxera in Jos. 14. §. 22. Procedit nunc filiarum Babylonis in medio chorus: quid eas dixerim? nisi vepres, & spinas? quot curis punguntur, quot sollicitudinibus discernuntur, quantis libidibus ulcerantur? in harum medio sponsa (puras) nascitur, & versatur, velut rosa vernans inter spinas, & ab illarum punctationibus aliena. Sanct. Thomas Vill. c. 2. in Cant. Cum sceno, cum filice, cum dumis, aconitò, viret flos in campo. Et cum undique, aut noxiis, aut decoloribus, superetur oleribus; suum ipse & colorem servat, & pudorem: nec à filice vitatatem ebibit, nec cum dumis pungit, nec à cicuta venenum fugit. Sic Noe inter impios pius Joseph pudicus cum nefariis, non solum dominabatur, sed etiam fratribus: sic Samuel inter filios Belial, Dei filius, & minister, adolevit. Ità Bernardus inter aulicos Monachus, cum regibus abjectus, floruit, plenè ad Job exemplum, **frater draconum, & socius struthionum.** Job 30. 29. Oliva l. 4. Strom. §. Ego flos campi,

Qua est ista, qua ascendit &c. Cant. 3. 6. Si laudabile est, ascendere qualitercunque; laudabilius tamen est, ascendere per desertum; ubi sunt spinæ, & impeditiva: quia summæ laudis est, bene conversari in medio nationis prave. S. Thom. Aqu. hic Lect. 1.

Calathus unus ficus bonas habebat &c. Jerem. 24. 2. Vidit in templo duos calathos plenos ficis: & unus habebat ficus bonas, bonas valde; & alter malas, malas valde.

Serpentes tollent. Marci 16. 17. Serpentes tollit, qui diabolicas suggestiones, & venenatas tentationes, supplantat. **Mortiferum** sine nocumtò bibit, cui omnia, etiam mala, preparantur in bonum; vel qui aliorum pravis exemplis non inficitur, nec pervertitur cum perveris Dionys. Carth. hic,

Exempla, & Testimonia.

Ex Veteri.

Noe vir justus. Gen. 6. 9. Cogita, obsecro, quantæ virtutis fuerit ille justus; quomodo in tanta multitudine, quæ multo impetu in malum ruebat, solus ipse diversâ ambulavit viâ, virtutem malitiæ præferens. Justus, quasi scintilla in medio mari, versans, non solum non extinctus est; sed quotidie fulgidiore luce prodibat. Sanct. Chrylost. hom. 22. in Gen. **Noe vir justus.** Magni meriti, præconium illi est, in tanta plenitudine, sive multitudine, cœlestis iræ gratiam invenisse: eò quod justus, atque perfectus fuerit in illis talibus, tamque corruptis generationibus suis. Rupertus c. 16. in Gen.

Loth in Sodomis pius valde. Gen. 19. Verè admirari licet vehementer justus hujus virtutem; quod conversans in medio tam impiorum, non solum non fuit indè negligentior factus, sed & majorem virtutem præ se tulit; & cum omnes, ut ita dicam, in præceps ruerent; ipse solus in tanta multitudine rectè ambulavit viam. Sanct. Chryostomus hom. 43. in Gen.

Non sequeris turbam ad faciendum malum; nec in judicio plurimorum acquiesces sententia, ut à vero devies. Ex. 23. 2.

Porrò filii Heli filii Belial. 1. Reg. 2. 12. Et nihilominus, cum abominationes eorum pessimas in longum facer textus recensisset; tandem ait: **Samuel autem ministrabat &c.** O puerum, non puerum! ô puerum viris parem; imò senibus grandiosem! ab ubere transit ad tabernaculum; & ibi, cum incidat in filios Belial, non recedit ab aris, ut impios evitet; nec recedit à proposito, ministrandi Domino. Oliva l. 10. Strom. §. Puer autem erat minister, Samuel apud Heli permanebat, & simul cum filiis ipsius versatus est: illi ceciderunt; hic autem salvatus est: quia in veritate dilexit Dominum. S. Ephrem Paræn. 31.

Puer autem Samuel ministrabat, ante faciem Domini. 1. Reg. 2. 18. q. d. inter sentes,